

09.08.2021

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**9 Ağustos 2021
Pazartesi**

RESMÎ GAZETE'DE BUGÜN

9 Ağustos 2021 Pazartesi

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

- Dicle Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Gazi Üniversitesi Yapay Zekâ ve Büyük Veri Analitiği Güvenliği Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği
- İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi İnsan Hakları Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği
- İzmir Demokrasi Üniversitesi Otizm Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği
- İzmir Demokrasi Üniversitesi Sürdürülebilir Çevre Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği

TEBLİĞLER

- Bankalarca Ticari Müşterilerden Alnabilecek Ücretlere İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ (Sayı: 2020/4)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2021/6)
- Finansal Tüketicilerden Alınacak Ücretlere İlişkin Usûl ve Esaslar Hakkında Tebliğ (Sayı: 2020/7)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2021/7)

Bakan Pakdemirli orman yangınlarındaki son durumu açıkladı

Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, orman yangınlarında son durumu aktardı.

Bakan Pakdemirli'nin açıklamaları şöyle;

"Muğla'da Köyceğiz, Kavaklıdere, Milas, Yatağan ile Çine ve Isparta Sütçüler'de yangın devam ediyor.

Sadece Antalya'da 8 bin 264 sorti su atıldı. 150 bin ton su hava ve yer araçlarından sıkıldı. Bir nevi yapay yağmurlama yapıldı.

Yangınlara 16 uçak, 9 İHA, 57 helikopter, insansız helikopter, 850 arazöz ve su tankeri, 150 iş makinesi, 5 bin 250 orman personeliyle müdahale ediyoruz.

Antalya'da 21 yangınla mücadele ettik. Tanker uçaklar, İHA'lar, 19 helikopter, 300e yakın arazöz, 1172 personel görev yaptı.

Milas yangını devam ediyor. Yangın şu anda uyuyor. Önemli bir tehlike arz etmiyor.

Muğla'da 15 orman yangını meydana geldi. Termik santrali ve turizm alanlarını da korumak için ciddi çaba sarf ettik.

Yangının kontrol altına alındığı açıklamalarında sadece Bakanlığımızın açıklamalarını dikkate alın."

Zeytinyağında ihracat tamamen serbest bırakıldı

Dökme ve varilli zeytinyağının ihracatında getirilen kısıtlama Ticaret Bakanlığı'nın talimatıyla kaldırıldı.

Zeytinyağında düşük rekolte, pandeminin yarattığı belirsizlik ve diğer küresel nedenlerle geçtiğimiz Mart ayında alınan kısıtlama kararına, "zeytin çiftçisi zarar görür, zeytinyağı ihracatında pazar kaybolur" gerekçeleriyle bir çok sektör temsilcisi tepki göstermişti.

Akhisar Ticaret Borsası Başkanı Alper Alhat "O dönemde fevran eden diğer sektör temsilcilerinin aksine, rekolte eksikliği dikkatte alındığında fiyatlarda bir düşüş beklenmediğini ve çiftçi açısından bir zararı olmayacağını anlatıp paniği önledik ve çiftçinin elinden ucuza ürününü kapmaya çalışanların oyununu bozduk. Yasağın tamamen kaldırılmasına rağmen hiç sesi çıkmayan bu sektör temsilcilerinin suskun tavrını ise manidar buluyoruz" diye konuştu.

Bu örnekte olduğu gibi hem zeytinyağında hemde diğer tarım ürünlerinde zaman zaman spekülörlerin devreye girdiğini söyleyen Alhat, çiftçileri koruyormuş gibi söylemlerle aslında korkutarak ürünlerini ucuza sattırmaya çalışanlara karşı çiftçileri dikkatli olmaları konusunda uyardı.

Aynı spekülörlerin bazen "Dahili İşleme Rejimi (DİR) açılıyor" diyerek bazen "Afrin'den yağ gelecek" diyerek ve en son örnekte olduğu gibi "İhracat yasaklanacak" diyerek çiftçiyi korkutup panikleterek ürününü elinden ucuza çıkarmasına neden olduğunu belirten Alhat sözlerine şöyle devam etti:

"Devlet, ihtiyaç olduğunda yasak koyabilir ya da dışarıdan ürün getirebilir. Bu tedbirleri devlet çiftçiye kötülük olsun diye değil hem üreticinin hem tüketicinin hemde katma değerli ihracatların sürdürülebilirliği için yapar. Fakat bu süreci ne yazık ki Ticaret Bakanlığı iyi yönetemedi. Kamuoyunu sağlıklı bilgilendirmedi. Kısıtlamanın çerçevesini net belirlemeden ve Resmi Gazete'de yayımlamadan bir ihracat birliğine uygulatmaya kalktığı için pek çok ticari mağduriyet ve bazı haksız kazançlara uygun ortam oluştu. Umarız ilgili kurumlar bu süreçte yaşananlardan gerekli dersleri almıştır. iftilerimiz de bu süreçten umarız ki dersler çıkarmıştır. Artık bundan sonra kendi kişisel çıkarları için çiftçileri ne sürmeye kalkacaklara karşı uyanık olacaklardır"

Yaş sebze ve meyvede rekor: Rakamlar bu kez sevindirdi

Türkiye'de yaş sebze ve meyve ihracatı Ocak-Temmuz döneminde yüzde 20 artarak 1 milyar 638 milyon dolar çıktı. Son 12 ayda da 3 milyar dolarlık ihracata imza atan sektör, yıllık bazda rekor kırdı.

Ege İhracatçı Birlikleri'nin verilerine göre, Türkiye'nin yaş meyve sebze ihracatı Ocak-Temmuz döneminde yüzde 20 artarak 1 milyar 363 milyon dolardan, 1 milyar 638 milyon dolara çıktı.

İLK KEZ 3 MİLYAR DOLARI AŞTI

Dünya'nın haberine göre, sektör ihracatı son 1 yıllık süreçte yüzde 19'luk artışla 2 milyar 527 milyon dolardan 3 milyar 4 milyon dolara yükseldi. Böylece sektör, tarihinde ilk kez 3 milyar doları aşmış oldu.

RUSYA İLK SIRADA

Ocak - Temmuz döneminde taze meyve sebze ihracatında ilk sırada 527 milyon dolarla geleneksel ihraç pazarı Rusya yer yer aldı. Rusya'yı 186 milyon dolarla Almanya ve 141 milyon dolarla Romanya takip etti.

Ürün bazında da ilk sırada 220 milyon dolarla domates yer alırken, aynı dönemde 183 milyon dolarlık kiraz ve 148 milyon dolarlık limon ihraç edildi.

İhracatta tarihi eşiğin şifreleri

Temmuzda yıllık bazda ilk kez 200 milyar dolar sınırını aşan ihracat, dünya mal ihracatındaki payını da bu yıl ilk kez %1'n üzerine taşıyor...

Yılbaşından bu yana aşılma çalışmalarının hızlanması ile birlikte küresel ticarete normalleşmeye geçilmesi, ülke ekonomilerine nefes aldırdı. Toparlanma eğiliminde olan küresel ticaretin, 2021 yılında yeniden 2019 yılı verisi olan 19 trilyon dolara yaklaşması bekleniyor. Küresel talebin canlanması Türkiye ihracatına da katkı sağladı. Yılbaşında 184 milyar dolar olan Türkiye'nin 2021 yılı ihracat hedefi, önce 200 milyar dolar, sonrasında ise 200 milyar doların üzeri olarak revize edildi. 2021 sonu için belirlenen hedefler gerçekleştiği takdirde Türkiye küresel ticaretten aldığı payı tarihinde ilk defa yüzde 1'in üzerine taşıyacak.

Pandemi tüm dünyada ekonomik kriz yaratsa da Türk ihracatçısına fırsatlar oluşturdu. Küresel tedarik zincirlerinin çeşitlenmesi ile avantaj yakalayan ihracatçılar, temiz ve esnek üretim, zamanında teslimat, kaliteli ve uygun fiyat kriterleriyle ihracatlarını artırmayı başardı. Türkiye'nin kazandığı bu avantajlar ihracat rakamlarına da yansdı. Sürdürülebilir ihracat için ise gündemdeki en önemli konu Yeşil Mutabakat. Sektör temsilcileri, Yeşil Mutabakat'a uyum sürecinin hızla tamamlaması halinde Türkiye'nin ihracatta önemli bir ivme kazanacağına işaret ediyorlar.

En fazla ithalat gerçekleştiren 5 ülke

Ülke	2021 Ocak-Mart ithalâtı (milyon \$)	Küresel ithalattan aldığı pay (%)
1) ABD	656,8	13,00
2) Çin	594,7	11,77
3) Almanya	337,2	6,67
4) Japonya	175,9	3,48
5) Bir. Krallık	154,7	3,06

Kaynak: Dünya Ticaret Örgütü

6 sektör ihracatın yarıdan fazlasını yaptı

Yılın ilk 7 ayında 121,4 milyar dolarlık Türkiye ihracatının yarısından fazlası ilk 6 sektörden geldi. Otomotiv, kimyevi maddeler, hazır giyim ve konfeksiyon, çelik, demir ve demir dışı metaller, tekstil ve hammaddeleri sektörleri yaklaşık 64,5 milyar dolarlık ihracatlarıyla Türkiye ihracatından 53,2'lik pay aldılar. Büyük bir aksilik olmadığı takdirde 2021 yılını hedeflerinin üzerinde tamamlayacaklarını vurgulayan sektör temsilcileri, Türkiye ihracatının 200 milyar doları aşacağını düşünüyor.

Otomotiv, pandemi öncesi ihracatına ulaşma yolunda

Bu yıl pandemi öncesi rakamlarını yakalamayı hedeflediklerini söyleyen Otomotiv İhracatçıları Birliği (OİB) Başkanı Baran Çelik, pandemiye oluşan daralmanın yaralarını sararak ihracatlarını 30 milyar dolar seviyesine çıkarmayı ve Türkiye ihracatından aldıkları payı artırmayı amaçladıklarını vurguladı. Pandemi döneminde değişen tüketim ihtiyaçları sebebiyle ortaya çıkan yarı iletken çip tedariki krizinin sektörün küresel çapta üretimini sekteye uğrattığını ifade eden Çelik, "Sektörümüz büyük dönüşümü deneyimlemekte. Bu dönüşümün bir de çevreyle ilgili boyutu var. En büyük ticari ortağı AB ülkeleri olan sektörümüzün Yeşil Mutabakat'a uyum sürecini hızla tamamlaması, bu ülkeler için önde gelen üretim ve tedarik merkezi olmaya devam etmesi için çok önemli" dedi.

Kimya, çıtayı yükseltti

Bu yılın başında ihracat hedefini 20,6 milyar dolar olarak belirlediklerini aktaran İstanbul Kimyevi Maddeler ve Mamulleri İhracatçıları Birliği (İKMİB) Başkanı Adil Pelister, sektörün üstün performansı nedeniyle bu hedefi 22 milyar dolar ve

Türkiye'nin toplam ihracatından yüzde 11'lik pay almak olarak revize ettiklerini belirtti. İhracatlarındaki ilk 20 ülkeye bakıldığında AB ülkelerinin ilk sıralarda yer aldığını kaydeden Pelister, "İlk 20 ülke arasında yüzde 420,16 artışla Nijerya, yüzde 134,01 artışla Lübnan ve yüzde 101,32 artışla Yunanistan dikkat çekici. Hayal kırıklığı yaratan pazar olarak Suudi Arabistan'ı söyleyebiliriz. Suudi pazarı sadece sektörümüz özelinde değil tüm sektörleri etkileyen ortak bir sorun oldu" diye konuştu.

Hazır giyimde kapasite yüzde 85'e dayandı

Başta Avrupa merkezli olmak üzere küresel markalardan Türkiye'ye büyük bir talep olduğuna dikkat çeken İstanbul Hazır Giyim ve Konfeksiyon İhracatçıları Birliği (İHKİB) Başkanı Mustafa Gültepe, ihracata çalışan firmaların kapasitelerinin önümüzdeki üç-dört ay için yüzde 80-85 dolu olduğunu ifade etti. Yeni bir aksilik olmaz ise bu yıl 18,5 milyar dolar civarında bir ihracatla kapatacakları bilgisini veren Gültepe, şöyle devam etti: "Sektör olarak 2014'te 18,7 milyar dolarla en yüksek yıllık sektörel ihracat değerine ulaşmıştık. İşler yolunda giderse bu yıl 18,7 milyar dolar çitasını aşarak yeni bir rekora imza atabiliriz. ABD yıllık 100 milyar dolar civarında hazır giyim ve konfeksiyon ithalatı yapıyor. Bu ülkede Türk moda endüstrisinin tanıtımı için yoğun çalışmalar yürütüyoruz."

Asya pazarındaki çelik ihtiyacını Türkiye karşıladı

Siparişlerini iki ya da üç ay öncesinden alan bir sektör olarak yılsonu için sipariş almaya devam ettiklerini söyleyen Çelik İhracatçıları Birliği (ÇİB) Başkanı Adnan Aslan, ihracatlarını miktarda yüzde 10 artışla 23 milyon ton, değerinde ise yüzde 40'a yakın yükselişle 17,5 milyar dolar seviyelerinde gerçekleştirmek olarak belirlediklerini dile getirdi. Pandeminin global çelik sektöründeki dengeleri değiştirdiğinin altını çizen Aslan, "Dünya çelik ihracatının büyük bir bölümüne hakim olan Çin artık daha çok ithalat ihtiyacına yöneldi. Bu durum Türk çelik sektörünün farklı bir açılım yakalamasını sağladı. Bunun neticesinde Uzakdoğu ve Güneydoğu Asya pazarlarını yeniden kazandık. ABD ve AB pazarlarında Türkiye'yi hedef alan korumacılık önlemleri maalesef devam ediyor. Dünyada adeta trend haline gelen bu önlemler sektör üzerinde önemli bir baskı unsuru olmayı ve ihracat seyrimizi olumsuz yönde etkilemeyi sürdürüyor" dedi.

Tekstilde kapasite kullanım oranı 39 ayın en iyisi oldu

Yılsonuna kadar siparişleri büyük ölçüde aldıklarını belirten İstanbul Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği (İTHİB) Başkanı Ahmet Öksüz, ancak ürünlerdeki teslim süresinin 30 ila 90 gün arasında olduğu için siparişlerin gelmeye devam ettiğini söyledi. Yüzde 80,7 seviyesinde gerçekleşen tekstil sektörü kapasite kullanım oranı ile son 39 ayın en yüksek seviyesine ulaştıklarına vurgu yapan Öksüz, "2021 yılında 12 milyar dolar ihracat gerçekleştirerek Cumhuriyet tarihi rekoru kırmayı hedefliyoruz. 2020 yılında Türkiye'nin ihracatından yüzde 5,7 oranında pay alan tekstil sektörü olarak 2021 yılı sonunda Türkiye'nin ihracatından aldığımız payı yüzde 6'nın üzerine çıkarmayı istiyoruz" şeklinde konuştu.

Demir ve dışı metaller 11 milyar dolara ilerliyor

Küresel salgın nedeniyle yeniden şekillenen dünya ticaretinde Türkiye'nin dünyanın B planı olacağını ifade ettiklerini belirten İstanbul Demir ve Demir Dışı Metaller İhracatçıları Birliği (İDDMİB) Başkanı Tahsin Öztiryaki, sözlerini şöyle sürdürdü: "Rakamlar, söylemimizi ispatlar nitelikte. Türkiye, üretim kabiliyeti, ürün çeşitliliği, hız ve lojistik kolaylık açısından rakiplerine göre bir değil birkaç adım ötede. Yılın ilk 7 ayında geçen seneye göre yüzde 46'lık bir artış yakaladık. Bu doğrultuda 2021 yılı sonunda 10-11 milyar dolar ihracata ulaşmayı ve ihracatımızı artırarak Türkiye'nin toplam ihracatından aldığımız yüzde 4,6'lık payı yüzde 5,5'e çıkarmayı hedefliyoruz. Birlik olarak mevcut ihracat pazarlarımızdaki konumumuzu güçlendirirken, yeni pazarlarda var olmanın gayreti içerisindeyiz."

Asya pazarı güçlenecek

Dünyanın en büyük küresel talebini gerçekleştiren ülkelere baktığımızda, ilk beş sırayı ABD, Çin, Almanya, Japonya ve Birleşik Krallık oluşturuyor. ABD, Almanya ve Birleşik Krallık, Türkiye'nin en fazla ihracat gerçekleştirdiği ülkeler arasında ilk dörtte yer alıyor. Çin ve Japonya ise uzak pazarlar olması nedeniyle geri planda kalmış durumda. Sektörlerin bu pazarlara ihracatı, toplam ihracattan ortalama yüzde 1 pay alıyor. Sektör temsilcilerinin verdiği bilgilere göre, Asya pazarının sunduğu fırsatların Türk ihracatçısına önemli kazanımlar sunuyor. İhracatçılar, bu nedenle başta Çin ve Japonya olmak üzere Asya pazarında ihracatı artıracak ve Asya ülkelerini önemli ticari ortaklar arasına dahil edecek çalışmaları gündemine aldılar.

İthalat 5'lisine ihracat arttı, pazarlarda çeşitlilik sağlandı

Trademap verilerine göre, ABD, Çin ve Almanya, Japonya ve Birleşik Krallık 2021 yılının ilk çeyreğinde küresel talebin yüzde 38'ni karşıladı. İlk beş sırada yer alan ülkeler, 2021 yılının ilk çeyreğinde Türkiye'den 13,1 milyar dolarlık alım yaparken, 2020'nin aynı dönemine göre yüzde 17'lik artış gerçekleşti. Türkiye'nin bu pazarlardaki toplam payı 2020 yılının ilk çeyreğinde yüzde 0,66 iken, 2021 yılında yüzde 0,68 olarak gerçekleşti. Beş ülkeye yapılan ihracatın Türkiye'nin toplam ihracatı içindeki payı ise 2020 yılında yüzde 27 iken, 2020 yılında yüzde 23,4'e düştü. Küresel talebin canlanmaya başladığı yılın ilk çeyreğinde Türkiye, en büyük beş ithalatçı ülkeye ihracatını artırırken, toplam ihracatındaki payı ise alternatif pazarlara dağıttı.

200 milyar dolarlık ihracatın şifreleri

- Pandemi tedarik zincirlerinin kırılmasıyla Türkiye, güvenilir tedarikçi olarak ön plana çıktı.
- Aşılama çalışmalarının başlamasıyla küresel ticarete yaşanan hareketlilik, siparişleri artırdı.
- İhracatçılar yoğun siparişlere yetişmek için kapasitelerini artırdı.

09.08.2021

- İç piyasada maliyetlerin yüksek, karlılığın düşük olması firmaları ihracata yöneltti. İlk kez ihracat yapan firma sayısı 2020’de 18 bin 123, 2021 yılının ilk 7 ayında ise 10 bin 598 oldu.
- Türkiye, coğrafi avantajı ile kısa sürede teslimat yapıyor. Türkiye’nin ortalama ihracat mesafesi de 4 bin kilometreyi geçti.
- Hammadde ve navlun fiyatlarındaki yüksek artış, ihracatı da artırdı.
- ABD ile 100 milyar dolarlık ticaret hedefi ve Birleşik Krallık ile imzalanan STA bu pazarlarda Türk ihracatçısının rolünü büyüttü.

35 milyon kişi bankalara borçlandı

Haber Merkezi

Hazine ve Maliye Bakanı Lütfi Elvan, 1 milyon 517 bini takipteki müşteriler olmak üzere, bankalardan bireysel kredi alan müşteri sayısının 35 milyon 35 bin olduğunu açıkladı.

CHP Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer, bankalara borcu olan vatandaşlar ile borç miktarı ve takiptekilerin sayısının açıklanması için Hazine ve Maliye Bakanlığına yazılı soru önergesi verdi.

Gürer'in önergesinde şu sorulara yanıt istedi:

- Türkiye'de son beş yılda bankalara çeşitli şekillerde borcu olan vatandaş sayısı nedir?
- 3 bin TL ve daha az aylık geliri olan vatandaşın ortalama bankalara kredi borcu ne kadardır? 2500 ile 3000 lira geliri olanların kullandığı kredi miktarı ne kadardır?
- Son beş yılda ülkemizde banka borçlarını ödeyemeyen ve kara listeye giren kişi sayısı kaçtır?
- Vatandaşın bireysel kredi, konut kredisi, araç kredisi ve kredi kartı gibi banka borçlarının dağılım oranı nedir?
- Bankalarda çek hesabı bulunan kaç kişinin çeki karşılıksız çıkmıştır? Karşılıksız çekten hapis yatan kaç vatandaşımız vardır?"

2 MİLYON 382 BİN KİŞİ KONUT KREDİSİ KULLANDI

CHP Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in önergesini yanıtlayan Bakan Elvan, 2016 yılının Aralık ayında 28 milyon 572 bin 786 olan bankaların bireysel kredi müşteri sayısının Mart 2021 yılında 35 milyon 35 bin 38 olarak hesaplandığını açıkladı.

Aralık 2016'da konut kredisi müşteri sayısının 2 milyon 382 bin 38 ve kredi miktarının da 164 milyar 850 milyon TL olduğunu bildiren Bakan Elvan, Mart 2021'de ise konut kredisi müşteri sayısının 2 milyon 565 bin 104, kredi miktarının ise 277 milyar 737 Milyon TL olduğunu kaydetti.

Elvan, Mart 2021 dönemi itibarıyla bankaların stok kredi kartı alacak tutarının (takiptekiler dahil) 160,4 milyar TL olduğunu belirten Bakan Elvan, stok kredi kartı müşteri sayısının (takiptekiler dahil) ise 29,1 milyon kişi olduğunu ifade etti.

TOPLAM KREDİ MİKTARI 703 MİLYAR TL

Bakan Elvan, Mart 2021 itibarıyla banka müşterilerinin çektiği konut kredisinin 277.7 milyar TL, taşıt kredisinin 13.7 milyar TL ve ihtiyaç kredisinin ise 412.5 milyar TL olmak üzere toplam 703,9 milyar TL olarak belirlendiğini de belirtti.

KREDİLERİN YÜZDE 32,1'İ KONUT İÇİN ÇEKİLMİŞ

Mart 2021 dönemi itibarıyla stok bireysel kredi tutarının (takiptekiler dâhil) yüzde 32,1'inin konut kredisi olduğuna işaret eden Bakan Elvan, yüzde 1,6'sının taşıt, yüzde 47,7'sinin ihtiyaç ve yüzde 18,6'sının kredi kartı alacaklarından oluştuğunu da sözlerine ekledi.

İrfan Donat

Türkiye'nin yangın ve iklim sınavı

Türkiye, doğa afetleri açısından adeta bir sınavdan geçiyor.

Tarımsal hasılda kuraklık etkisini konuşurken, aşırı yağış ve sel felaketi Karadeniz'i vurdu. Şimdi de iklim değişikliğinin etkisiyle sayısı ve yoğunluğu artan orman yangınları gündemimizde...

Baktığınızda hepsinin temelinde insan faktörü yatıyor.

Yani suçlu, **değişen iklim değil, kendini değiştirmeyen insanoğlu** aslında...

İklimsel hassasiyetin arttığı bir ortamda **insan hassasiyeti aynı oranda artmayınca** bunun ister istemez bir faturası oluyor.

O yüzden hep söylediğimiz şey, **iklim değişikliğiyle** mücadele etmek için önce **insanoğlunun zihninde bir değişiklik** gerek...

"Ben" merkezli bir yaklaşım, "**sadece insan**" odaklı bir bakış açısında direttiğimiz sürece **yok ederken yok olmaya da mahkûm ediyoruz kendimizi**.

İklim değişikliği küresel bir mevzu... Sınır tanımıyor... Ama her coğrafyada etkisi ve tepkisi farklı...

Akdeniz çanağındaki Türkiye'nin en fazla etkilenen sınırlar içinde olduğunu zaten biliyorduk ama artık yaşayarak da teyit ediyoruz.

Bu bir **sınav**...

Uzun soluklu ve zor bir sınav...

Dersini çalışan, ödevini yapan ve sorumluluğunu layığıyla yerine getirenin geçebileceği bir sınav...

Yoksa, sınavdan bir gece önce çalışarak, kopya çekerek, şans ile geçilebilecek bir sınav değil bu...

YANGIN SONRASI SÜREÇ...

Resmi verilere göre, son **10 günde 44 ilde 204 farklı noktada orman yangını** çıktı.

An itibariyle 6 ilde 13 yangın devam ediyor.

Belki bu yazıyı yazarken yeni bir yangın daha çıktı ya da bir tanesi daha söndürüldü... Bilmiyoruz... Ama bildiğimiz bir şey var... Geleceğimiz yandı ve yanmaya devam ediyor.

Yangın 10 gündür sürüyor olsa da şuana kadar yarattığı **tahribat en az 25-30 yıllık...**

Böyle günlerde bu tür konularda yazı yazmak zordur...

Ama yangın sonrası süreci de konuşmamız lazım.

Yanan toplam **orman alanı** ya da **tarım alanları** ile **hasar gören tarım işletmeleri** ve **yiten hayvan canları** hakkında an itibariyle net bir rakam vermek, hasar tespiti yapabilmek oldukça güç.

Ama şunu söyleyebiliriz...

Yangın çıkan bölgelerin tamamı **tarımsal üretimin oldukça yoğun yapıldığı iller...**

Orman yangınlarının yaşandığı bölgelerde kül olan **zeytinlikler** de var **narenciye bahçeleri** de...

Yangından hasar gören **büyükbaş ahırları** da **küçükbaş ağılları** da...

Binlerce **arılı kovanın** kül olduğu görüntülere de şahit olduk, **tavuk çiftliklerinin yandığını** da biliyoruz.

On binlerce dekar **tarla, bağ** ve **bahçelerde** hasar olduğu bilgileri geliyor.

09.08.2021

Yanan, hasar gören **seralar** söz konusu.

Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, yangının ilk günlerinde mağdur olan vatandaşlara yönelik "Zarar gören vatandaşlarımızın **Bağ-Kur, SGK, Ziraat, Tarım Kredi ve TARSİM borçlarının**, kredi borçlarının ertelenmesini sağlıyor olacağız" açıklamasında bulunmuştu.

Dün gece de **Hazine ve Maliye Bakanlığı**, orman yangınlarının yaşandığı bölgeler için mücbir sebep hali ilan etti.

Mücbir sebep halinin ilan edilmesiyle yangın bölgelerinde çok sayıda beyanname vermenin ve ödemenin süresi uzatıldı. **Vergi borçlarına da faizsiz 24 taksit imkanı** geldiği bildirildi.

Bu kararlar yangın bölgelerindeki yaraların sarılması açısından önemli adımlar ama maalesef tam mansasıyla yeterli değil.

Burada bir kaç noktanın altını çizmekte fayda var.

Özellikle **hayvancılık işletmeleri yüksek kurulum maliyetine sahip önemli yatırımlar** ve bunları yeniden yapmak kolay değil. **Geçici hayvan barınaklarıyla** süreç şimdilik yönetilmeye çalışılsa da orta vadede **kalıcı, gerçek barınaklara ihtiyaç var**. Daha da önemlisi o barınakların içine üreticilerin kaybettiği hayvan varlığı yeniden konulmalı.

Üreticilerin tek başına, kendi imkanlarıyla bu maliyetlerin **altından** kalması pek mümkün değil.

Seralar ve diğer tarımsal üretim noktalarında da benzer bir durum söz konusu...

Örneğin seracılık tarafındaki hasarları göz önüne aldığınızda, bugün **modern bir seranın kurulum maliyetinin dekar başına 60 bin dolar** olduğunu hatırlatmakta fayda var.

O yüzden yangından zarar gören çiftçilerimizin, üreticilerimizin mağduriyetinin giderilmesi noktasında kısa sürede somut adımlar atılması kritik önemde.

Tarla, bağ ve bahçesinde yangın yüzünden ürünü yok olan, toprağı organik madde bakımından verimsizleşen ve **emeği heba olan üreticilerimiz** var.

TARSİM'in hasar tespit çalışmaları yaptığını biliyoruz.

Ancak burada da **mevzuatta yer alan rutin yaklaşım** yerine afet bölgesi ilan edilen bu alanlardaki hassasiyet göz önüne alınmalı ve **TARSİM'in sınırlı değil tam kapsamlı şekilde** üreticilerin mağduriyetini gidermesi gerekir.

Arılı kovanlarını kaybedenler kadar evini, barkını kaybeden, tarım makine ve ekipmanları hasar gören üreticiler var.

Arılı kovanlarını kaybetmese dahi o arıları besleyecek ormanı artık olmayan üreticilerden bahsediyoruz.

Yangın bölgesindeki üreticiler açısından bu yıl çok zor geçecek.

O yüzden üreticilerin **manevi destek kadar**, gerçek ve etkin manada **maddi desteğe ve teşviğe ihtiyaçları** var.

Aksi takdirde üretime kaldıkları yerden devam etmeleri pek mümkün olmayabilir.

ARICILARIN BEKLENTİSİ

Türkiye Arı Yetiştiricileri Merkez Birliği Başkanı Ziya Şahin, Tarım-Analiz programında, "Muğla ve çevresinde yılda 20-25 bin ton bal üretilir. Bal üreten çamlarımızın yüzde 50-60'ı zayi oldu, yandı. Geri kalan kısımlarda da dumanlardan dolayı üretimin olamayacağını ifade etmek istiyorum. Yeni dikilen bir çam ağacının gelişmesi 30 yıl sürer. **Türkiye arıcısının 25-30 yıllık geleceği kararmıştır**" derken bir de önemli bir çağrı ve öneride bulundu.

Şahin, yangından sonra mutlaka arıcılarla bir araya gelinmesini ve yol haritası için **çalıştay** yapılmasını istediklerini belirterek, "Çok acil olarak yangından sonra arıcıların, orman fakültelerinden bilim insanlarının ve Tarım ve Orman Bakanlığı yetkililerinin katılacağı bir çalıştay düzenlenerek acil eylem planı oluşturulmalı" dedi.

ORMANLARIN GELECEĞİ İÇİN "ORTAK AKIL" ÇAĞRISI

Aslına bakarsanız benzer bir çağrı ve öneri, yanan ormanlar için de geçerli.

Bloomberg HT'ye konuk olan alanındaki uzman isimler ve bilim insanları, orman yangınları sona erdikten sonraki sürecin yönetilmesinde "**bütüncül bir yaklaşım**", "**ekolojik hassasiyet**" ve "**ortak akıl ile hareket etme**" çağrısında bulunuyor.

Her kafadan bir sesin çıktığı şu ortamda karar vericilerin de "**Yaptım oldu**" ya da "**Biz zaten biliyoruz**" gibi bir yaklaşım yerine bilim insanları, sivil toplum kuruluşlarının

09.08.2021

yetkilileri ve konunun diğerk uzman muhatapları ile birlikte strateji oluşturulması ve ortak akıl ile hareket edilmesi gerektiği fikri yaygın.

Bu öneriye biz de sonuna kadar katılıyor ve destekliyoruz.

Zira iklim değişikliğinin bir başka boyutu niteliğindeki orman yangınları da yeni eylem planlarına ihtiyaç duyulduğunun en acı ve somut kanıtı.

Orman yangınları riskine karşı öncelikli olarak “**önleyici ve koruyucu tedbir**” politikalarının yeniden gözden geçirilmesi gerektiği aşikar.

Orman yangınlarıyla mücadele ve sonrasındaki sürece dair ise **yönetişimin doğru şekilde yapılması** elzem.

Türkiye, bundan böyle **sel, don, aşırı yağış** ve **kuraklık** risklerine ek olarak **orman yangını** gibi diğerk afet risklerine karşı da daha hazırlıklı olmak zorunda.

Aksi takdirde **riskleri yönetemez ve önleyemezseniz, krizlerle boğuşmak zorunda kalırsınız.**

Ve unutmamak lazım ki **krizleri yönetmenin faturası riskleri yönetmekten çok daha pahalıya mal oluyor.**

GIDA FİYATLARINDA YANGIN ETKİSİ

Bildiğiniz üzere hafta başında enflasyon rakamları açıklandı.

Gıda enflasyonunda yüksek seyir devam ediyor.

O yüzden **ormanlarda yangın devam ederken, "bir diğerk yangın da tüketicilerin mutfağın sürüyor"** dersek yanlış olmaz.

Yanan orman alanlarıyla birlikte hasar gören tarım alanları ve işletmelerin kaybı ister istemez gıda fiyatları üzerinde yukarı yönlü baskı yaratacaktır.

Her ne kadar hasar tespit çalışmalarına yönelik tam bir veri elde olmasa da söz konusu gelişmelerin meyve ve sebze ağırlıklı olarak gıda enflasyonuna spekülatif bir etkisi olacağı aşikar.

BM'NİN YENİ RAPORUNA DİKKAT!

09.08.2021

Birleşmiş Milletler (BM), 8 yıl aradan sonra gezegenin ne kadar hızlı ısındığına ve etkilerin ne kadar zarar görebileceğine dair daha ciddi uyarılar verecek yeni bir rapor yayımlamaya hazırlanıyor.

Reuters'ın haberine göre, raporun Pazartesi günü yayınlanması bekleniyor ve yeni rapor, ortalama küresel sıcaklık 1,5 santigrat derecenin üzerine çıkmadan önce atmosfere daha ne kadar emisyonun pompalanabileceğini tahmin etme açısından kritik önemde.

Neden mi?

İklim değişikliği, şimdiden dünya çapında **kötü hava koşullarını körüklüyor** ve **hayatı ölümcül** hale getiriyor.

Neredeyse dünyadaki tüm buzulların daha hızlı erimeye başladığı bir süreçten geçerken, topraklarımız da yanıyor ve yok oluyor. Okyanuslar can çekişirken, havadan adeta zehir soluyoruz.

Özetle, gezegeni cehenneme çevirme ve yaşanılmaz hale getirmek noktasında elimizden geleni(!) yapıyoruz.

Devletin Hazinesi de için için yanıyor!

Alaattin AKTAŞ

09 Ağustos 2021 Pazartesi

✓ Türkiye yurtiçinden yaptığı borçlanmada döviz cinsi olanlara giderek daha fazla ağırlık veriyor. Haziran sonu itibarıyla iç borç stokunun yüzde 26'sı döviz cinsinden. Merkezi yönetimin iç ve dış toplam borcunda döviz cinsinden olanların payı da yüzde 58'i buldu.

✓ Eski bir Hazineci dövizin payındaki bu artışı değerlendirirken "Devlet kalpazanlık yapıp döviz basamayacağına göre ödeme zamanı geldiğinde ihtiyaç duyulacak döviz yeni borçlanmaları gerektirecek" diyerek şimdiden uyarıyor.

Bazen ülkenin gündemi bir konuya öylesine odaklanmayı gerektirir ki, diğer konuları unuttur ya da önemsemezsiniz. Hani o diğer konulara değinince asıl sorunu ihmal ediyormuş gibi bir hisse kapılırsınız. Türkiye şu günlerde şimdiye kadarki en büyük doğal afetlerinden birini, biraz geride kalır gibi olmakla birlikte böylesine büyük bir yangını yaşarken sıradan ekonomik konulara değinmek sanki biraz tuhafmış gibi geliyor. Ama değinmek de gerekiyor; hele hele devletin Hazinesi de için için yanıyor... Merkezi yönetimin borç durumuna bakınca Hazine'nin gerçekten de adeta için için yandığını gördük... Sanki dışarıdan henüz pek hissetmediğimiz içeride biriken bir kor var!

Borçlanmanın çok temel bir kuralıdır:

"Gelirin hangi para cinsinden ise o para cinsinden borçlan!"

TL maaş alan ya da TL kazanan birinin gidip döviz cinsinden borçlanması hiç makul değil, öyle değil mi...

Ya da tümüyle yurtiçine ve TL cinsinden satış yapan bir şirketin tutup yurtdışından döviz cinsinden borçlanması...

Hem zaten bunun sakıncaları görüldüğü için döviz kazancı olmayan şirketlere döviz cinsinden borçlanma kısıtlaması getirildi ya...

Bir yönetim düşünün, vatandaşına ve şirketlerine “Geliriniz döviz değilse döviz cinsinden borçlanmayın, çok zarara uğrarsınız” diye uyarıda bulunuyor, hatta yasak getiriyor ve bunu çok haklı olarak yapıyor; ama gelin görün ki kendisi döviz cinsinden borçlanıyor.

Merkezi yönetim borcu nereden nereye geldi... (Milyon TL)

	İç borç stoku		Dış borç stoku	Döviz cinsi borç(*)	Toplam borç	Döviz cinsi/toplam (%)	
	TL cinsi	Döviz cinsi					
2003	194.387	151.790	42.597	88.847	131.444	283.234	46,4
2004	224.483	185.020	39.463	92.489	131.952	316.972	41,6
2005	244.782	206.852	37.930	87.157	125.087	331.939	37,7
2006	251.470	216.800	34.670	94.032	128.702	345.502	37,3
2007	255.310	229.168	26.142	78.552	104.694	333.862	31,4
2008	274.827	251.836	22.991	106.002	128.993	380.830	33,9
2009	330.005	312.837	17.168	112.044	129.212	442.049	29,2
2010	352.841	347.347	5.495	121.305	126.799	474.146	26,7
2011	368.778	365.034	3.745	150.291	154.036	519.070	29,7
2012	386.542	386.542	0	146.359	146.359	532.901	27,5
2013	403.007	403.007	0	183.186	183.186	586.193	31,3
2014	414.649	414.649	0	197.869	197.869	612.517	32,3
2015	440.124	440.124	0	238.122	238.122	678.246	35,1
2016	468.644	468.644	0	291.307	291.307	759.952	38,3
2017	535.448	535.059	388	341.047	341.435	876.494	39,0
2018	586.142	580.277	5.865	480.973	486.838	1.067.115	45,6
2019	755.052	668.538	86.513	574.002	660.515	1.329.054	49,7
2020	1.060.354	794.436	265.918	752.495	1.018.413	1.812.849	56,2
2021 Haz.	1.135.414	845.297	290.117	891.387	1.181.504	2.026.802	58,3

(*) Dış borçla olan fark, döviz cinsi iç borcu gösteriyor.

Kastettiğimiz içerden dövizle borçlanma

Durun durun hemen itiraz etmeyin; dış borçlanmayı kastediyor değiliz. Uluslararası borçlanma tabii ki döviz cinsinden yapılacak, biz yurtiçinden dövizle olan borçlanmayı kastediyoruz.

Hazine ve Maliye Bakanlığı verileri 2003'ten başladığı için biz de o yıldan bugüne kadar olan döneme baktık. İç borç stokunun bir kısmının döviz olduğunu önceki yıllarda da görüyoruz. 2003- 2011 döneminde de iç borcun bir kısmı döviz. Bu, bir anlamda 2001 krizinin tortusu olarak devam etmiş.

09.08.2021

2012’de iç borç stokunda döviz sıfırlanmış, tablo tertemiz olmuş! 2017’ye kadar döviz cinsi iç borç sıfır.

Döviz cinsi iç borçlanma 2017’de yeniden başlamış, geçen yıl çok büyük bir artış yaşanmış ve bu yılın haziran ayı sonunda 290 milyar liralık bir döviz cinsi iç borç stoku birikmiş.

TL cinsi stok 845 milyar, döviz cinsi olan 290 milyar ve toplam iç borç stoku 1 trilyon 135 milyar.

Yani son verilere göre iç borcumuzun yüzde 74’ü TL cinsinden, yüzde 26’sı ise döviz cinsinden.

Dövizin toplamdaki payı yüzde 58

İç borçta da döviz cinsine ağırlık verilmeye başlanması toplam borçta döviz cinsi olanların payını rekor düzeye taşıdı. 2003’te yüzde 46 olan ve 2010’da yüzde 27’ye kadar gerileyen merkezi yönetimin toplam borç stokunda döviz cinsinden olanların payı bu yıl haziran itibarıyla yüzde 58’i aştı.

“ORİJİNAL GÜNAH İŞLENİRKEN SEYREDİYORUZ”

Bu hiç hayra alamet olmayan gidişatı sormak için eski Hazineci bir dostumu aradım. Zaten sayıların nasıl seyrettiğinin ve borçlanma tercihlerinin ne yönde olduğunun farkında, ben sorumu tamamlamadan yanıt verdi:

“Bir günah işleniyor ve seyrediyoruz!” “Günah mı, ne günahı” demeye kalmadan o devam etti:

“Biliyor musun, gelişmekte olan ekonomilerde hazinelerin ulusal paraları yerine dövizle iç borçlanmaya gitmelerine ‘orijinal günah sorunu’ denir. Bu tanımın amacı, döviz geliri olmayan kamu hazinelerinin, hangi nedenle olursa olsun dövizle borçlanmasının yaratacağı olumsuzluğa dikkat çekmektir.”

Yeni bir kavram öğrenmiştim; orijinal günah sorunu!

Arkadaşım eski Hazineci idi; aynı zamanda bilgisi ve konulara yaklaşımı da biliyorum tam bir hazine gibiydi:

“Ekonomisi normal olan hiçbir devlet, vatandaşından vergi alırken veya gelir toplarken, kendi egemenliğinde olmayan bir para cinsinden işlem yapmayı kabul etmez. Bir devlet kalpazan olamayacağına göre, başka ülkenin parasını basamaz. Sadece kendi ulusal parasını basma yetkisi olduğunu bilir. O zaman yabancı parayla borçlanmak kamuya ekstra yük getirmeye aday çok riskli bir uygulamadır.”

Eski Hazineci arkadaşım gidişatı kaygıyla izlediğini belirtti:

“Çok merak ediyorum, kamu borç idaresindeki karar alıcılar ne yaptıklarının farkında mı? Kastım şu; Merkez Bankası da, Hazine de alacakları önlemlerle ekonominin dolarizasyonunu bir nebze olsun azaltmaya çalışacakları yerde tam tersini yapıyor.”

Ne gibi yanlışlar yapıldığını sorduğum arkadaşım “Hangi birini saysam ki” dercesine bir tutum takındı:

“Varlık barışıyla dışarıdan döviz getirenler veya diğer nedenlerle elinde altın ya da döviz bulunduranlar yüksek faiz ödenerek ödüllendiriliyor. Bir yatırımcı elindeki euroyu yerel bankaya yatırırsa yıllık yüzde 1 civarında faiz geliri elde edebiliyor. Aynı parayı Avrupa’da bir bankaya yatırırsa ya da orada kamu tahvili alsa, faiz getirisi negatif. Yani ihalede örneğin 103 euro veriyor ve vade bitiminde 100 euro almayı kabul ediyor. Bizimle olan farka bakar mısın, değil getiri elde etmek, para kaybediyor.”

“Hazine yüzde 3 faiz veriyor”

Türk Hazinesinin euro borçlanmaya yıllık yüzde 3’ten fazla faiz verdiğini belirten arkadaşım, “Peki geri ödeme zamanı gelince Hazine nereden euro bulacak” diye sordu ve yanıtını da kendisi verdi:

“Türkiye’nin bu borcu rahat rahat karşılayacak döviz geliri var mı, yok! Banknot matbaamız döviz basabilir mi, tabii ki hayır! Şu durumda yapılacak belli, dövizle borçlanmak.

Kısacası, birileri ‘yerli ve milli’ edebiyatı yaparak ‘orijinal günah işlerken’ hepimiz seyrediyoruz. Oysa bugün alınan borçları vadesi dolunca biz ya da çocuklarımız hep birlikte ödeyeceğiz. Bugün bu durumu umursamayanlar, borç geri ödeme zamanı gelince acıyı en derinden hissedecekler.”

TÜFE, ÜFE'yi yakalar mı? Enflasyon yüzde 40 olur mu?

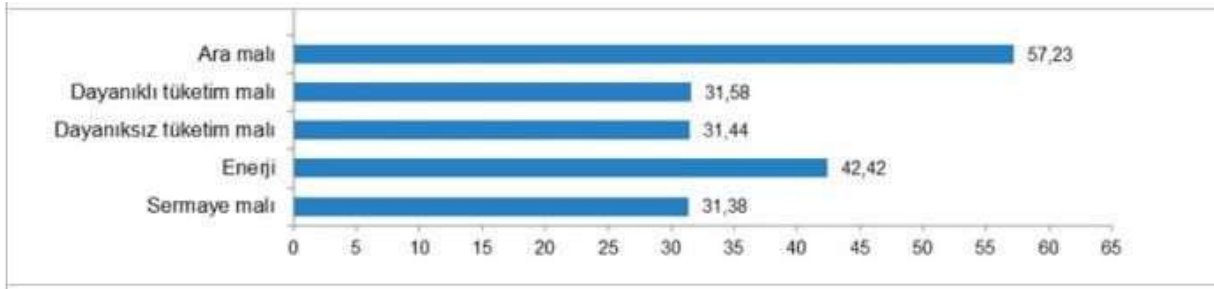

Emrah LAFÇI

07 Ağustos 2021 Cumartesi

Gündemin ekonomiyle ilgili en sıcak konusu enflasyon. Enflasyonun altında da en çok merak edilen hususların başında “Üretici Fiyat Endeksi(ÜFE)”yle “Tüketici Fiyat Endeksi(TÜFE)” arasındaki makasın rekor seviyede açılmış olması geliyor. Hafta içinde yayımlanan enflasyona verilerine göre TÜFE yıllık %18.95, aylık %1.80 arttı. ÜFE'deki artış yıllıkta %44.92, aylıkta %2.46 oldu. ÜFE-TÜFE yıllıkları arasındaki fark yaklaşık 26 puan. ÜFE kabaca üretici satış fiyatlarındaki değişimi bize gösterir. ÜFE'yi 5 temel alt dalda ölçüyoruz. Bunlar; ara malı, dayanıklı tüketim malı, dayanıksız tüketim malı, enerji ve sermaye malı. Aşağıdaki tablodan da görülebileceği gibi son 1 yıldaki en büyük artış ara malında gerçekleşmiş. Ara malı başka bir üretimin parçası olmak üzere satılan mallardır. ÜFE'deki en yüksek artışın ara malında olduğunu not edip; yıllık devasa artışın hangi sektörlerden geldiğine göz atalım.

Yİ-ÜFE Yıllık Değişim Oranları

Aşağıdaki TÜİK verilerinden derlediğim tabloda ÜFE içinde en yüksek ağırlığa sahip 5 sektör yer alıyor. Bu sektörlerde gerçekleşecek bir fiyat artışı ağırlıkları nispetinde ÜFE'yi diğer sektörlerden daha fazla etkileyecektir. Zaten bu 5 sektör toplam ÜFE sepetinin yaklaşık %52'sini oluşturuyor. Son 1 yıldaki %44.92'lik ÜFE'ye en büyük katkının, ağırlığı görece düşük olmasına rağmen ana metallerden geldiğini görüyoruz. %20 ağırlığa sahip “Gıda”nın ÜFE'ye katkısı yıllık 7.8 puanken, %8 ağırlığa sahip “Ana Metaller”in ÜFE'ye katkısı 8.9 puan olarak gerçekleşmiş. Bu da bize son 1

yıldaki emtia fiyat artışının ÜFE üzerindeki etkisini gösteriyor. Bahsi geçen metallerin önemli bir kısmın ithal edildiği gerçeği, küresel emtia fiyatları arttı bu yüzden ÜFE yükseldi argümanının da eksik olduğunu gösteriyor. Aşağıdaki yıllık %108.50'lik artışın önemli bir kısmının da TL'deki değer kaybından kaynaklandığı unutulmamalı.

Sektör Bazında Yıllık ÜFE ve Ağırlıklar

Alt Sektör	Ağırlık	ÜFE-Yıllık
Gıda ürünleri	20.01	38.92
Tekstil ürünleri	10.07	38.83
Elektrik, gaz üretim ve dağıtımı	8.38	15.10
Ana metaller	8.19	108.50
Fabrikasyon metal ürünler, makine ve ekipmanlar hariç	5.73	49.69

Toplumun geneli için yukarıdaki rakamların sordurduğu en önemli soru ÜFE'yle TÜFE arasındaki makas kapanır mı? Bir diğer ifadeyle TÜFE de ÜFE'yi takip edip %40'lara doğru yelken açar mı? Öyle ya maliyetleri bu kadar artan üreticiler, tüccarlar bu maliyetleri nihai tüketici yansıtmayıp da ne yapacak? Son enflasyon raporu toplantısında benzer bir konuyu Başkan Kavcıoğlu da gündeme taşıdı. Buradaki geçişin ancak %30-35 düzeyinde olacağını, bunun zaten önemli bir kısmının TÜFE'ye yansıdığını belirtti. Başkan'ın bazı yaklaşımlarının durumu idare etmek amaçlı ve temenni boyutunda olduğunu düşündüğümü not ederek bu konuyla ilgili Enflasyon Raporu'nda yer alan 2.6 no.lu "Üretici Fiyatlarından Tüketici Fiyatlarına Geçişte Sektörel Eğilimler" başlıklı kutudaki bulgulara yer vermekte fayda görüyorum.

Benzindeki verginin önemi

Her şeyden önce ÜFE'yle TÜFE'nin hesaplanmasında temel bazı farklar olduğunu ortaya koymalıyız. Bunlardan en önemlisi sektörel farklar. TÜFE hesaplamasında "Hizmet" sektörü yer alırken, "ÜFE" hesaplamasında yer almıyor. ÜFE hesaplamasındaki en büyük ağırlık %87'yle "İmalat" sektörünün. Diğer taraftan özellikle "Eşel-Mobil" sisteminin ÜFE'nin TÜFE üzerindeki geçişkenlik baskısını azalttığı vurgulanmış raporda. "Eşel-Mobil" sistemi, petrol fiyatlarında bir artış olduğu zaman bu artışın nihai tüketiciye yansımaması için ÖTV oranlarında gerçekleştirilen uyarlamadır.

Diğer taraftan rapora göre; ÜFE-TÜFE farkının en önemli nedenlerinden biri de tanım gereği ÜFE'nin vergi hariç satış fiyatını, TÜFE'ninse vergi dahil satış fiyatını yansımasıdır. Uluslararası petrol fiyatlarında diyelim ki %10'luk bir artış oldu. Bu artış vergisiz fiyata direkt %10 olarak yansıyor. 3 TL olan litre fiyatı 3.30 TL'ye çıkıyor. Diğer taraftan aynı artış benzinin nihai tüketici fiyatına mutlak olarak 0.3 TL olarak yansıdığına etkisi %10 olmuyor. Şöyle ki; benzinin tüketiciye litre fiyatı diyelim ki vergilerle beraber 7 TL olsun. 30 kuruş zamla beraber nihai fiyat 7.30 TL olacak. Bu da %4.3'lük bir artışa tekabül ediyor. ÜFE'ye %10 olarak yansıyan petrol fiyatı artışı benzine bu şekilde %4.3 olarak yansımış oluyor. Dolayısıyla ÜFE-TÜFE arasındaki

09.08.2021

makas da petrol fiyatları arttıkça açılıyor. Vergiden kaynaklı farklılaşma bütün ürünlerinde de meydana geliyor.

Uzun süredir ekonomi kamuoyunun tartıştığı bir konu olan ÜFE-TÜFE makasının neden açık olduğunu ve tamamen kapanmasının da beklenmemesi gerektiğini anlatmaya çalıştım. Bu makasın kapanmayacak olması geçişkenlik olmadığı anlamına gelmiyor. Ülkemizdeki enflasyonun en önemli sebebinin maliyetlerdeki artış olduğu, bu maliyetlerdeki artışın da en temel sebebinin yüksek faizler değil yüksek kur olduğu gerçeği hala orta yerde duruyor.

Abdulkadir Selvi

Kılıçdaroğlu'nun erken seçim ve İmamoğlu hamlesi

9 Ağustos 2021

CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, 2022 yılı sonbaharda erken seçim beklediğini söyledi.

Gerçi Kılıçdaroğlu mart ayında katıldığı bir televizyon programında ise “**Sonbaharda erken seçimi yapmak zorundalar**” demişti. Sonbahara şunun şurasında 1 ay kaldı ama alınmış bir seçim kararı yok.

Meral Akşener ise haziran ayında seçim bekliyordu. Sonradan, “**Yanıldım**” dedi. CHP’de 2021’de erken seçim yapılacağı yönünde iddiaya girenler vardı. Bir parti büyüğü takım elbise kaybetti.

2023’DE ISRARLILAR

Cumhurbaşkanı Erdoğan ile **Bahçeli** ise seçimlerin 2023 yılında yapılacağı konusunda ısrarlılar. Bu ülkede erken seçime gidilecekse ancak Bahçeli götürür. 3 Kasım 2002 ve 24 Haziran 2018 seçimlerine Bahçeli istediği için gidilmedi mi? Bahçeli, 2023 dediğine göre erken seçim konusunda dikkatli konuşmakta yarar var.

ERKEN SEÇİM PROSEDÜRÜ

Ayrıca **Başkanlık** sisteminde erken seçime gitmenin iki yolu var. Ya Cumhurbaşkanı seçime götürecektir ya da parlamento erken seçim kararı alacak. Muhalefetin sayısı yetmediği için iktidar destek vermeden erken seçim kararı alınamaz. İktidar da niye istesin? Cumhurbaşkanı, iki yıl daha yönetme imkanı varken seçime neden götürsün?

SEÇİMİN KADERİNİ BELİRLEYECEK

Erken ya da zamanında yapılacak olan seçimin kaderini belirleyecek dinamikler var.

1- Bunların başında ekonomi geliyor. Normalleşme sürecine girilmesiyle birlikte ekonomiden olumlu sinyaller geliyor. Ama hayat pahalılığı ve pandemi sürecinin ekonomide meydana getirdiği tahribat nedeniyle vatandaş sıkıntıda, henüz iyileşmeyi hissedemedi. Ancak 2022 yılının ikinci yarısından itibaren iyileşmenin vatandaş tarafından hissedilmeye başlanacağı düşünülüyor. AK Parti en çok oyu orta direktan alıyor.

2- İşsizlik... Ekonomiyle birlikte vatandaşın belini büken en önemli sorunu oluşturuyor.

3- HDP'ye açılan kapatma davası da sonuçları itibariyle süreci etkileyecek.

4- Tabii bir de pandemi sürecinin seyri önemli olacak. Yeni bir kapanma sürecine girilecek mi? Yaygın aşılama etkisini gösterip, normalleşme süreci devam edecek mi?

ERKEN SEÇİM KOZU

Peki **Kılıçdaroğlu** neden ikide bir erken seçim diyor? Pandemi süreci ve ekonomik zorlukların üst üste geldiği bir ortamda muhalefet elbetteki seçim ister. Ama Kılıçdaroğlu aynı zaman CHP'de çıkacak çatlak sesleri kesmek için erken seçimi bir koz olarak kullanıyor.

CUMHURBAŞKANI ADAYLIĞI

Muhalefet açısından seçimlerin en önemli ayağını ise **Cumhurbaşkanı** adaylığı oluşturacak. Kılıçdaroğlu, Cumhurbaşkanı adaylığında istekli. Her sorulduğunda, "**Cumhurbaşkanlığı onurlu bir görevdir. Talep gelirse olunur**" diyor.

İMAMOĞLU VE YAVAŞ'IN ADAYLIĞI

Kılıçdaroğlu bir şey daha söylüyor. **Ekrem İmamoğlu** ve **Mansur Yavaş**'ın adaylığıyla ilgili bir soruya, "**Büyükşehir Belediye Başkanları bir dönem daha devam etmeli**" yanıtını veriyor.

Mansur Yavaş ile Ekrem İmamoğlu'nun ikinci dönem de **Ankara** ve **İstanbul**'u yönetmelerini istiyor. Mansur Yavaş'ın Kılıçdaroğlu'na Cumhurbaşkanı aday olmayacağını, bir dönem daha devam etmek istediğini iletildiği söyleniyor.

Ama Ekrem İmamoğlu, Cumhurbaşkanı adaylığı konusunda çok istekli. O nedenle Kılıçdaroğlu'nun sözleri İmamoğlu'na 'sen aday değilsin' mesajı olarak yorumlanıyor.

Ayrıca Kılıçdaroğlu, Ekrem İmamoğlu'nun önünü kesmek için de ikide bir erken seçim diyor.

İMAMOĞLU NE YAPAR?

Kılıçdaroğlu, İmamoğlu'nu Cumhurbaşkanlığı denkleminin dışına itmek için bir biri ardına hamlelerini yapıyor. Ama Ekrem İmamoğlu henüz kozlarını sahaya sürmedi. Bu süreçte en kritik soruyu İmamoğlu'nun ne yapacağı oluşturuyor. Millet İttifakı'nın ortak adayı olmazsa tek başına aday mı olacak, yoksa ortak adaylık için mücadele mi edecek?

ADAY OLUR MU

İmamoğlu'nun CHP'ye rağmen aday olması beklenmiyor. **Millet İttifakı** bir aday çıkardığı takdirde kendisinin ayrıca aday olmasına ihtimal verilmiyor. Kılıçdaroğlu üzerinde etkin bir isim olan araştırmacı **İbrahim Uslu**, CHP'ye karşı aday olmanın pek kolay bir iş olmadığını söyledi.

KOLAY PES ETMEZ

Ama Kimse İmamoğlu'nun kolay pes edeceğini beklemesin. İmamoğlu **ABD**'nin, **HDP**'nin İstanbul dükaliğının desteğine güveniyor.

KILIÇDAROĞLU-AKŞENER MODELİNİN HANDİKAPLARI

Kılıçdaroğlu, Cumhurbaşkanı adayı, Akşener Başbakan adayı modelinin konuşulduğunu yazmış ama bunun bazı handikapları olduğuna işaret etmiştim. Birkaç madde halinde bunlara dikkat çekmek istiyorum.

- 1- Kılıçdaroğlu ortak aday olacak mı?
- 2- Yoksa başka bir isim ortak aday olarak çıkacak mı?
- 3- İlk turda partiler aday çıkarsın, ikinci turda Erdoğan'ın karşısında aday üzerinde birleşme formülü mü uygulanacak?
- 4- Seçim ikinci tura kalacak mı?
- 5- İkinci tura kalırsa Kürt ve muhafazakar oylar Erdoğan'a mı yoksa Kılıçdaroğlu'na mı gider?
- 6- Muhalefetin adayı seçilmesi durumunda parlamentoda Anayasa'yı değiştirecek bir çoğunluğa ulaşacak mı?
- 7- AK Parti'nin desteğiyle Anayasa'yı değiştirip parlamenter sisteme gidilen seçimlerde, AK Parti hükümeti kuracak çoğunluğu elde ederse, iktidar tekrar AK Parti'ye kaptırılmış olmayacak mı?
- 8- O zaman 'Meral Akşener Başbakan' formülü suya düşmeyecek mi?

BOLU'YU ÇÖZEMEDİ Kİ

Cumhurbaşkanı adaylığını kafasına koyduktan sonra Kılıçdaroğlu çok iddialı çıkışlar yapmaya başladı. Bunlardan biri de **Suriyeli mülteciler** sorununu 2 yıl içinde çözeceğini ilan etmesi oldu. “**Suriyeli kardeşlerimizi huzur içinde kendi ülkelerine göndereceğiz**” dedi.

Kılıçdaroğlu bu açıklamayı yaparken CHP’li Bolu Belediye Başkanı **Tanju Özcan**, Suriyelilere suyu 10 katına vereceğini açıkladı. “**Yabancı uyrukluların su ve katı atık faturalarına 10 kat zam yapacağız**” dedi.

O KARAR ALINMIŞTI

Tanju Özcan’ın bu kararı **Habertürk** yayınında Kılıçdaroğlu’na soruldu. “**Tanju Özcan’ın kararı doğru değil. Bolu Belediyesi’nde öyle bir karar çıkacağını zannetmiyorum. O doğru değil. Kimseyi susuz ve aç bırakamazsınız**” dedi.

Kılıçdaroğlu bu açıklamayı yapmadan günlerce önce zaten Bolu Belediyesi Suriyelilerin su faturasına 10 kat zam yapma kararı almıştı.

NASIL OLACAK?

Bolu Belediyesi CHP’li.

Kılıçdaroğlu CHP’li Bolu Belediyesi’nin Suriyelilerle ilgili sürecini yönetemedi ki, içinde ABD’nin, Rusya’nın, İran’ın, Suriye rejiminin ve Türkiye’nin olduğu uluslararası çaptaki milyonlarca mülteciyle ilgili sorunu nasıl yönetecek?

İbrahim Kahveci

Muhalefet neden birleşti?

Ali Babacan demişti: “Önceden partide **bir icraatçılar vardı bir de slogancılar**. Partiden icraatçılar gitti geriye slogancılar kaldı.”

Sloganla işler nereye gidiyor?

Mesela Cumhurbaşkanı Erdoğan “Biliyorsunuz ben dikey mimariye karşıyım” dedi. Oysa İstanbul’da Büyükşehir Belediye Başkanlığı ve sonra AK Parti’li Başkanlar vasıtası ile 1994’den bu yana onun imzası var. Büyükşehir Belediye onayı olmasa o gökdelenlerin hiçbiri yapılamazdı. CHP’li Özgür Özel “121 gökdelenin 117’si bu dönemde yapıldı” dedi.

Hatta ben de ekleyeyim: “Ataşehir sahil yolu ile Marmara Denizi arasında deniz manzarasını kapatan büyük yapıların imar izni doğrudan Çevre Bakanlığı tarafından verildi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan “Atatürk Havalimanına yapılan sahra hastanesi ile hastaların doğrudan uçakla oraya gelebildiğini” söyledi. İyi ama o sahra hastanesi de koca boş arazi dururken tam da uçak pistlerinin üzerine yapıldı. Neden acaba?

Bunlar bizim büyük sorunlarımızın küçük detayları.

Bir lider 20 yılda neler yapabilirdi? Tarihe bakın mesela... 5-10 yılda ülkelerinin adeta kabuğunu değiştiren liderler var.

Biz ne olduk? 2002-2020 arasında sayısal örnekleri verdim: Afrika ülkeleri bile bizden çok daha hızlı büyümüş. Güney Amerika ülkeleri bile bizi geçmiş. Doğu Asya ülkeleri fırtına estirmiş ama biz büyük kısmının sadece yarısı kadar büyümüşüz.

Dünya’da 2000-2020 arası gelişen ülkeler dönemidir. Bol para ile gelişmişler daha sakin seyredirken, gelişen ülkelerin ralli dönemi olmuş. Bir çok ülke yüzde 400-500 büyüme gösterirken, Türkiye yüzde 200’de kalmış. **Rakipler 2-3 giderken biz 1 gitmişiz.**

09.08.2021

Ama içeride müthiş slogan atıyoruz. **Slogancılara göre tarih yazıyoruz.** Türkiye büyük ekonomik dönüşüm ve patlama yaşıyormuş.

Hatta bu muhteşem süreci baltalamak için 5 benzemez muhalefet iktidara karşı birleşmişler. Tek dertleri iktidarı devirmek ve Türkiye'nin bu büyük atılımını durdurmakmış.

İşin gerçek durumu nedir? Gerçekten muhalefet birleşti mi? Ya da hangi konularda birleşmiş durumdadılar?

Bakın şu noktayı unutmayın: Türkiye görece zayıflıyor ve bu zayıflama giderek şiddetleniyor. Yani rakiplere göre zayıflıyoruz. Ama daha da önemlisi şudur: Ülke olarak yapısal bir çöküşteyiz.

Yapısal çöküş öyle net anlaşılmaz. Zaten çöküş bir aşamaya gelince artık geri dönüşü de çok zordur. Osmanlı'nın gerileme döneminde hiç mi iyi padişah gelmedi? Ya da yükselme döneminde gelen padişahların hepsi mi iyiydi?

Yapısal süreç dönemi çok önemlidir.

Şimdi bakın araba hala gidiyor ama motor sürekli tekliyor. Arabanın ağır-aksak hala gitmesine mi bakacağız, yoksa motordan gelen arıza seslerine mi?

Ülkede teknolojiye dayalı, para kazandıran bir kalkınmayı başaramadık. Hala ucuz TL ile başta emek gücümüzün sömürülmesi olmak üzere, Batı'nın kölesi gibi çalışıp mal satıyoruz. **Kazandıran değil, fakirleştiren bir ihracat yapısındayız.**

13,5 milyon emekli ve 5 milyon kamu personeline devlet maaş veriyor. Bu sayı sürekli artarken özel sektörde 16 milyon kayıtlı çalışan bu ödemeyi yapıyor. Eğitim sistemimiz vasıfsız ve gereksiz üniversite mezunları yetiştiriyor. Ömür boyu kullanamayacakları mesleklerde gençliklerini heba ediyorlar. Bankacılık sistemi ödenemeyecek krediler ile şişirildikçe şişiriliyor. Ne zaman patlar kim bilir?

Kurumlar irade gösteremiyor. Kararlar tek yerin rızasına bağlı olduğundan sorunlar biriktikçe birikiyor.

Kamu kaynakları sadece bugünü değil, geleceği de etkileyecek ne kadar verimsiz yatırım varsa oralara akıtılıyor. Toplumsal fayda yerine birkaç müteahhidin faydası ön planda.

Saymakla bitmez...

09.08.2021

Çöküş halindeyiz ama asıl çöküş **sonraki yıllarda gelecek**. Arjantin ile Venezuela arası bir yere gidiyoruz.

Bunu işin uzmanları görüyor. Henüz dışarıdan yapısal çöküşün görülmesi öyle net değil. Ama fırtına geliyor...Hem de ne fırtına...

Ve muhalefet birleşti. Derdimiz bu... Neden acaba?

Devleti bir ağaca benzetirsek o ağacın dalları farklı fikirler ve toplumsal yaşantımızdır. Şu anda sorun ağacın gövdesi ve köküne iniyor. Ağacın kökü kurduğunda farklı görüşler, yani ağacın dallarının hükmü olur mu?

Ağaç kuruyor yapraklar dökülüyor, mesele burada.

O nedenle ilk öncelik ağacın kurummasını önlemektir. Sonra farklı fikirler çatışır ve herkes kendi politikasını öncelikler. Zaten detayda herkes kendi ana fikrini savunmaya devam ediyor. Birleşilen bir nokta var ve orası da ağacın köküne inen yapısal çöküştür.

Ama burada bir noktaya daha değinelim: Muhalefet gerçekten yapısal çöküşü durduracak ve Türkiye'nin yapısal değişimini sağlayacak büyük projeyi hazırlayabildi mi?

Orası da hala muallak.

“Siyaseti düzeltir, liyakati getirir, adaleti sağlarsak yabancı sermaye gelir ve yerliler de yatırıma başlar” ana çözüm modeli artık yeterli değildir. Bu bir geçiştirici modeldir.

Bakın ülkede nüfus resmen azalacak. Kadın başına doğum oranı 2,1 eşik değerinin altına çoktan indi. 2020 yılında bu oran 1,76 ve **artık Türkiye nüfusunun yaşlanıp gerileyeceği kesin.**

Zamanımız bitiyor.

Gelecek nesiller vasıfsız ve hızla artan emeklilere ve kamu personeline nasıl bakacaklar? Hazine garantili müteahhitlerin paralarını nasıl ödeyecekler?

Devlet borçları ve şirket borçları bütünü tarihte hiç bu kadar artmamıştı? Bu paraların çok büyük kısmı verimsizliğe akıtıldı. Bu verimsiz ekonomi nasıl değiştirilecek?

09.08.2021

O nedenle söylüyorum: **Türkiye'nin reformlara değil DEVRİMLERE ihtiyacı var.** Muhalefet hala işin ciddiyetini topluma veremiyor. Aynı zamanda çözümleri de hala çok vasat düzeyde.

Ama en azından temel yapısal çöküşte siyasi ortak akıl oluşmuş düzeyde. Buna bile sevinmek durumundayız.

Muhalefetin temel sorunlarda yakınlaşması bizim değil ama evlatlarımızın geleceği açısından çok önemlidir. 20 yıla ulaşan bir liderin ülkeyi getirdiği durum karşısında daha çok ortak akıl gerekiyor.

Tehlikeyi görebilenler açısından bu bir şans ve zorunluluktur. Oysa lider bağımlılığında olanlar için hala "aç kalır yedirmeyiz" anlayışı devam etmektedir.

"Hadi gel yıkalım şu Süleymaniye'yi desen, İki kazma kürek, iki de ırgat gerek, Ancak hadi gel yapalım şunu geri desen, Bir Sinan, bir de Süleyman gerek."

Oğuz Demir

‘On’ların ülkesi değil!

Dün üniversite tercih fuarındaydım. Pandeminin en etkili olduğu geçtiğimiz yaz dahi **bu kadar düşük bir katılım görmemiştim**. Uzman arkadaşlar, bu düşük katılımının temel nedeninin bir lisans programına yerleşmek için üniversite sınavında alınması gereken 180 puan barajını geçen öğrenci sayısının geçtiğimiz yıla göre neredeyse yarı yarıya düşmesi olduğunu söylediler.

Bunun bir nedeni elbette pandemi. Ancak asıl neden çok daha derinlerde.

Bir ülkenin sürdürülebilir bir kalkınma sürecini yaşayabilmesi için en önemli kaynağı vatandaşları. O vatandaşlara bu anlamda iyi bir eğitim verebilmesi en gerekli koşul. Ancak bir adım ilerisi gençlerine kaliteli bir eğitim sunabilmesi. Bundan on yıl sonra Türkiye’nin ekonomik ve sosyal anlamda yakalayacağı kalkınmışlık düzeyi tamamen bununla ilgili.

Hal böyle olunca ben de **on yıl sonramız için** bir yazı yazmak istedim.

Diyeceksiniz ki **on gündür** sönmeyen yangınların ülkesinde on yıl sonrasına yazı mı yazılır?

Haklısınız!

Diyeceksiniz ki enflasyonu beş yıldır **yüzde onun altına düşmeyen** bir ülkede **on yıl sonrasına** yazı mı yazılır?

Haklısınız!

Pandemiyle birlikte **on milyona ulaşmış işsizlerin** ülkesinde **on yıl sonrasına** yazı mı yazılır?

Bunda da haklısınız!

Ülkeyi “**onlar**” ve **diğerleri** olarak yönetenlerin ülkesinde **on yıl sonrasına** yazı mı yazılır?

09.08.2021

Yerden göğe haklısınız. Fakat bütün bu sorunları **iktidar sahibi olan “onların”** insafına bıraktığımızda geldiğimiz nokta bu.

Ormandaki yangın, marketteki yangın, ekonomideki yangın! Bunları bugün söndürseniz de yarın yine başlar. **Çünkü hepsinin arkasında bu şartlarda on yıllarca daha süreceği garanti bir eğitim yangını var!**

Sessiz sedasız büyük umutlarla göreve gelen Milli Eğitim Bakanı daha geçtiğimiz hafta görevinden affını (!) talep etti, Cumhurbaşkanı da affetti.

İstifanın pardon af talebinin nedenini bilmiyoruz. Ama en azından en başta söylediğim üniversite sınav sonucunda eğitim sisteminin her geçen gün daha fazla tökezlemesinden kaynaklanan **başarısızlıkla ilgisi olmadığını** söyleyebiliriz.

Çünkü uzunca bir zamandır **başarısız bir bakan istifasına denk gelmiş değiliz**. Bu istifanın da nedeni **eminim ki başarısızlık olmamıştır**.

Yine gündeme daldık asıl meseleyi unuttuk. Konumuz on yıl sonrası idi!

Sizinle birkaç veriyi paylaşayım.

Geçen yıl Sayısal puan türünde 170 barajını **693 bin 440 aday aştı**, bu yıl ise 180 barajını aşan aday sayısı **390 bin 132** oldu. Arada 303 bin 308 kişilik fark var.

Sözelde geçen yıl **823 bin 330 aday barajı aşarken** bu yıl **563 bin 808**'de kaldı. Fark 259 bin 522.

En büyük fark Eşit Ağırlık türünde. Geçen yıl **999 bin 313 aday barajı aşmıştı**, bu yıl **587 bin 678** aday aşabildi. 411 bin 635 kişilik bir fark bulunuyor.

Yine ÖSYM'nin yayınladığı YKS Değerlendirme Raporu'na göre de aşağıdaki bilgiler var.

Sınavın ikinci oturumu olan AYT'de **Türk Dili ve Edebiyatı testindeki 24 sorunun net ortalaması 6, 10 soruluk Tarih testindeki net ortalaması 2, 40 soruluk Matematik testindeki net ortalaması ise 5,2** oldu.

Adayların, **13 sorunun yer aldığı kimya ve biyoloji testlerindeki net ortalaması ise sırasıyla 1,4 ve 1,8!**

Eğitim sistemimizin yarattığı garabet bu! Mazimizle durmadan övünen “onların” **tarih eğitimi sonucu onda iki!**

Hadi geçmişi öğretmediler. Bari geleceğimize baksaydılar!

O da yok.

09.08.2021

Bugünün ve yarının ekonomisinin en temel direği **teknoloji geliştirme ve kullanabilme becerisi** olacak diye yıllardır yazıyoruz, çiziyoruz. Bu ise üniversite eğitimi kadar gençlerin temel bilimlerdeki (matematik, fizik, kimya, biyoloji) kaliteli eğitiminden geçiyor.

Kalite ortada!

Rakamlar da yukarıda!

Atılması gereken çok köklü adımlar var!

Onlar ise hala kendi derdinde!

Ne diyelim ki?

İşimiz çok ama çok zor...